

"...הרי מי שהיה מזה, ונתזה הזאה על פיו, רבי אומר: היזה,

וחכמים אומרים: לא היזה"

אליהו יפרח (אשבח)

"וְהָיָה הַטָּהוֹר עַל-הַטָּמֵא בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי וְזוֹטָאוֹ
בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי וְכַבֵּס בְּגָדָיו וְרוֹצֵץ בַּמַּיִם וְטָהַר בָּעֶרְב׃" (במדבר פרק
יט פסוק יט)

למדנו במסכת יומא דף יד עמוד א:

מייתור המילים "על-הטמא" שבפסוק "וְהָיָה הַטָּהוֹר עַל-הַטָּמֵא..." (שלא נכתב וְהָיָה
הַטָּהוֹר עָלָיו), לומדים חכמים שיש חשיבות גם לכוונת המזה וגם על מה נפלו מי
ההזאה:

- א. אם כוונת המזה להזות על אדם אך ההזאה נפלה על דבר שאינו מקבל טומאה -
שארית המים שבאזוב נפסלים להמשך הזאה על דבר טהור. למשל: אם כוונת
המזה הייתה להזות על אדם אך ההזאה נפלה על בעל חיים (כל בעלי החיים
אינם מקבלים טומאה בחייהם). הרמב"ם בהלכות פרה אדומה פרק י הלכה ח
אומר: "המזה אינו צריך טבילה לכל הזיה אלא טובל את האזוב ומזה הזיה אחר
הזיה עד שיגמרו המים. ומזה הזיה אחת על כמה בני אדם או על כמה כלים
כאחת אפלו מאה. כל שנגע בו מן המים כל שהוא טהור והוא שיתכון המזה
להזות עליו. טבל את האזוב ונתכון להזות על דבר שמקבל טמאה או על האדם
והזיה מאותה טבילה על דבר שאינו מקבל טמאה או על הבהמה. אם נשארו מים
באזוב אינו צריך לחזור ולהטביל אלא מזה מן השאר על האדם או על הכלים
הטמאים שהרי תחלת טבילתו כשרה היתה. אבל אם טבל את האזוב להזות על
דבר שאינו מקבל טמאה או על הבהמה והזיה על האדם או על הפלי הטמא הזיתו
פסולה עד שיחזור ויטבל פעם שניה ויתכון להזות על האדם או על דבר המקבל
טמאה"
- ב. אם כוונת המזה להזות על דבר שאינו מקבל טומאה אך ההזאה נפלה על אדם
שיש בו דין טומאה - שארית המים שבאזוב כשרים להמשך הזאה אך האדם
עצמו לא נטהר בהזאה זו משום שלא הייתה כוונה להזות עליו.
- ג. כמות מי החטאת שצריכה להיות בכלי, כדי שיהא בהם שיעור הזאה, היא "כדי
שיטבול ראשי הגבעולין". ולא די במים שמרטיבים את דפנותיו של הכלי או את
תחתיתו, אלא צריך שיהיו מספיק מי חטאת בתחתית הכלי 'כדי שיטבול ראשי
גבעולין'. רש"י כותב במסכת נדה דף ט עמוד א: "כדי שיטבול ראשי גבעולין".
ולא שיספוק בקינוח" וכן הוא כותב שם, דף יג עמוד ב: "כלומר כדי שיהא בהם
כדי להזות, לבד מה שהאזוב בולע".